GERMANIYA FEDERATIV RESPUBLIKASINING DIPLOMATIK PROTOKOL VA ETIKET QOIDALARI

Ahmadaliyeva Mohichehra Olimjon qizi
O'zbekiston xalqaro islomshunoslik akademiyasi
"Xalqaro munosabatlar" yo'nalishi 3-bosqich talabalari
Ilmiy rahbar:O'zbekiston xalqaro islomshunoslik akademiyasi "Xalqaro munosabatlar va ijtimoiy fanlar" kafedrasi dotsenti J.Sobirov

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Germany diplomatik protokol qoidalarining asosiy jihatlari tahlil qilinadi. Germaniyada diplomatik protokol rasmiy tashriflar, salomlashish va qo'l berish, kiyinish, banket va ovqatlanish tartibi, sovg'a berish, bayroqlarni joylashtirish hamda diplomatik hujjatlarni yuritish kabi yo'nalishlarni qamrab oladi. Tadqiqot davomida ilmiy adabiyotlar, xalqaro protokol qo'llanmalari va Germaniyaning rasmiy manbalari o'rganildi. Natijalar Germaniya diplomatik protokoli tartiblilik, aniqlik, punktuallik va rasmiylik tamoyillariga asoslanishini ko'rsatdi. Mazkur qoidalar davlatlar o'rtasidagi o'zaro hurmat, tenglik va ishonchni mustahkamlashga xizmat qiladi. Tadqiqot natijalari diplomatiya va xalqaro munosabatlar sohasida Germaniya tajribasining muhim ahamiyatga ega ekanini ko'rsatadi.*

Kalit so'zlar: *diplomatik protokol, Germaniya, rasmiy tashriflar, banket etiketi, diplomatik hujjatlar, bayroqlar, xalqaro munosabatlar.*

Germaniya Yevropaning eng rivojlangan va xalqaro siyosatda yetakchi o'rin tutadigan davlatlaridan biridir. Mamlakatning iqtisodiy qudrati, siyosiy barqarorligi va xalqaro tashkilotlardagi faol ishtiroki uning diplomatik faoliyatida ham yuqori darajadagi tartib va aniqlikni talab qiladi. Germaniya diplomatik protokoli aynan ana shu tartiblilik va intizom tamoyillariga asoslanib, rasmiy uchrashuvlar, davlat tashriflari, muzokaralar va xalqaro tadbirlarni samarali tashkil etishga xizmat qiladi. Diplomatik protokol davlatlar o'rtasidagi munosabatlarni

rasmiylashtirish, o‘zaro hurmatni ta’minlash va xalqaro muloqotni muayyan qoidalar asosida olib borish imkonini beradi. U salomlashish va murojaat qilish, delegatsiyalarni joylashtirish, bayroqlarni o‘rnatish, davlat tashriflarini tashkil etish, banket va qabul marosimlarini o‘tkazish, sovg‘a almashish hamda diplomatik hujjatlarni yuritish kabi ko‘plab jihatlarni qamrab oladi. Ushbu qoidalarga rioya etilishi diplomatik xatolarning oldini oladi va davlatlar o‘rtasidagi siyosiy ishonchni mustahkamlaydi.

Germaniya diplomatik protokoli o‘zining aniqligi, punktualligi va rasmiyligi bilan ajralib turadi. Vaqtga qat’iy rioya qilish, unvon va lavozimlarni to‘liq qo‘llash, rasmiy kiyinish talablari va marosimlarning oldindan puxta rejalashtirilishi Germaniya diplomatik madaniyatining asosiy xususiyatlari hisoblanadi. Bu jihatlar nafaqat rasmiy tadbirlarning muvaffaqiyatli o‘tishini ta’minlaydi, balki Germaniyaning xalqaro maydondagi nufuzini ham oshiradi.

Germaniya diplomatik protokolida tashriflar:

Germaniya diplomatik protokolida rasmiy tashriflar davlatlar o‘rtasidagi siyosiy, iqtisodiy va madaniy aloqalarni mustahkamlash uchun tashkil etiladigan muhim diplomatik tadbirlardan hisoblanadi. Germaniyada rasmiy tashriflar juda aniq reja, qat’iy tartib va diplomatik etiket qoidalarga asoslanadi. Bunday tashriflar odatda davlat rahbarlari, hukumat vakillari yoki yuqori darajadagi delegatsiyalar tomonidan amalga oshiriladi.

Germaniya diplomatik protokolida tashriflar bir necha turga bo‘linadi. Eng muhim turi — davlat tashrifi hisoblanadi. Davlat tashrifi odatda davlat rahbarlari darajasida bo‘lib, eng yuqori darajadagi protokol marosimlari bilan o‘tadi. Bunday tashriflarda mehmon davlat rahbari tantanali ravishda kutib olinadi, davlat madhiyalari ijro etiladi va faxriy qorovul saf tortadi.

Ikkinchi tur — rasmiy tashrif. Bu tashrif hukumat rahbarlari yoki vazirlar darajasida bo‘lishi mumkin. Bunda protokol marosimlari davlat tashrifiga

qaraganda biroz kamroq tantanali bo‘ladi, ammo rasmiy uchrashuvlar, muzokaralar va matbuot anjumanlari tashkil etiladi.

Uchinchi tur — ishchi tashrif. Bu turdagi tashriflar ko‘proq muayyan siyosiy yoki iqtisodiy masalalarni muhokama qilish uchun tashkil etiladi. Protokol marosimlari minimal bo‘ladi, asosiy e’tibor muzokaralarga qaratiladi.

Germaniyada rasmiy tashriflar odatda bir necha bosqichlardan iborat bo‘ladi.

Birinchi bosqich — rasmiy kutib olish marosimi. Mehmon delegatsiya Germaniyaga kelganda aeroportda yoki rasmiy qarorgohda kutib olinadi. Kutib olish marosimida ikki davlat bayroqlari o‘rnatiladi va har ikki davlat madhiyasi ijro etiladi. Shuningdek, faxriy qorovul saf tortib turadi.

Ikkinchi bosqich — delegatsiyalarni tanishtirish. Mezbon va mehmon davlat rahbarlari o‘z delegatsiya a’zolarini bir-biriga tanishtiradi. Bu diplomatik protokolning muhim qismi hisoblanadi.

Uchinchi bosqich — rasmiy muzokaralar. Muzokaralar odatda Germaniya hukumat binolarida yoki kansler qarorgohida o‘tkaziladi. Ko‘pincha uchrashuvlar Federal Kansler binosida bo‘lib o‘tadi. Bu yerda davlatlar o‘rtasidagi siyosiy, iqtisodiy va xalqaro hamkorlik masalalari muhokama qilinadi.

To‘rtinchi bosqich — matbuot anjumani. Muzokaralardan so‘ng ikki tomon rahbarlari ommaviy axborot vositalari oldida chiqish qiladi. Bu orqali uchrashuv natijalari jamoatchilikka yetkaziladi.

Beshinchi bosqich — rasmiy qabul yoki davlat banketi. Diplomatik tashrif davomida rasmiy kechki ovqat yoki banket tashkil etiladi. Bunday marosimlarda nutqlar aytiladi, mehmon davlat bilan do‘stlik va hamkorlik aloqalari ta’kidlanadi.

Germaniya diplomatik protokolida tashrif paytida quyidagi jihatlar juda muhim hisoblanadi:

-davlat bayroqlari to‘g‘ri joylashtirilishi;

-delegatsiya a’zolarining martaba bo‘yicha joylashuvi;

-nutqlarning oldindan kelishilgan tartibi;

-rasmiy kiyinish qoidalariga amal qilish;

- vaqtga qat’iy rioya qilish;

Germaniyada rasmiy tashriflar diplomatik protokolning eng muhim elementlaridan biri hisoblanadi. Ular davlatlar o‘rtasidagi siyosiy muloqotni rivojlantirish, iqtisodiy hamkorlikni kengaytirish va xalqaro munosabatlarni mustahkamlashga xizmat qiladi. Germaniya diplomatik an’analarida bunday tashriflar aniq tartib, yuqori darajadagi rasmiylik va diplomatik hurmat asosida o‘tkaziladi.

Salomlashish tartibi:

Germaniya diplomatik protokolida salomlashish va qo‘l berish etiketi rasmiy uchrashuvlar, diplomatik tashriflar va xalqaro muzokaralarda juda muhim hisoblanadi. Germaniyada bu jarayon intizomli, rasmiy va aniq qoidalarga asoslangan.Germaniyada rasmiy salomlashish odatda qo‘l berib ko‘rishish orqali amalga oshiriladi. Bu hurmat va ishonch belgisi hisoblanadi.

Asosiy qoidalar:qo‘l berish qisqa va qat’iy bo‘lishi kerak,salomlashganda ko‘zga qarab gapiriladi,ortiqcha hissiy harakatlar yoki quchoqlashish rasmiy muhitda qabul qilinmaydi,salomlashish paytida tabassum qilish odob hisoblanadi;

Diplomatik protokolda kim birinchi qo‘l uzatishi ham muhim,masalan,yuqori lavozimli shaxs birinchi qo‘l uzatadi,mezbon mehmonni birinchi bo‘lib kutib olib qo‘l beradi;

Davlat tashriflarida salomlashish faqat ikki rahbar o‘rtasida emas, balki delegatsiya a’zolari o‘rtasida ham bo‘ladi.

Salomlashishda rasmiy murojaat ham muhim.

- Herr + familiya (Janob);

-Frau + familiya (Xonim);

Germaniya diplomatik protokolida salomlashish va qo‘l berish hurmat, rasmiylik va intizomga asoslanadi. Qisqa, qat’iy qo‘l berish, ko‘zga qarab

salomlashish va to‘g‘ri murojaat qilish diplomatik etiketaning muhim qismi hisoblanadi.

Kiyinish tartibi:

Germaniya diplomatik protokolida kiyinish qoidalari rasmiy uchrashuvlar, davlat tashriflari, banketlar va konferensiyalarda qat’iy rioya qilinadigan etik qoidalarni o‘z ichiga oladi. Germaniyada kiyinish diplomatik hurmat, rasmiylik va tadbirning darajasini aks ettiradi.Germaniyada diplomatik kiyinish aniqlik, jiddiylik va rasmiylik bilan ajralib turadi. Tadbir turiga qarab kiyinish talablari farqlanadi:

- Davlat tashriflari va rasmiy uchrashuvlar – eng rasmiy kiyinish;

-Banket va kechki qabul – kechki rasmiy libos;

-Ishchi uchrashuvlar yoki seminarlar – biznes kostyum talab qilinadi;

Erkaklar uchun kiyinish qoidalari

Rasmiy uchrashuvlar: Klassik kostyum (to‘q ko‘k, kulrang yoki qora),oq yoki neytral rangdagi ko‘ylak,galstuk.

Ayollar uchun kiyinish qoidalari

Rasmiy uchrashuvlar: Kostyum yoki elegant ko‘ylak,neytral ranglar (qora, to‘q ko‘k, kulrang),juda yorqin ranglar va naqshlar odatda tavsiya qilinmaydi.

Germaniya diplomatik kiyinish qoidalari rasmiylik, hurmat va intizomni ta’kidlaydi. Kiyinish orqali tadbirning rasmiyligi va diplomatning jiddiyligi namoyon bo‘ladi. Erkaklar klassik kostyum va galstukni, ayollar esa kostyum yoki kechki libosni afzal ko‘rishadi.

Ovqatlanish tartibi:

Germaniya diplomatik protokolida ovqatlanish tartibi – rasmiy banketlar, qabul marosimlari va davlat tadbirlarida qat’iy amal qilinadigan stol etiketi va ovqatlanish qoidalarini o‘z ichiga oladi. Germaniyada bu tartib ham diplomatik hurmatni ifodalaydi va tadbirning nufuzini oshiradi.Ovqat mezbon tomonidan boshlangandan keyin boshlanadi,mehmonlar ovqatni boshlashdan oldin

mezbonning signalini kutadi,telefon va boshqa gadjetlar tartibga solinadi; ulardan foydalanish rasmiy marosimda odatda taqiqlanadi,stol odatda formal tartibda tayyorlanadi, martaba va diplomatik maqomga qarab joylashtiriladi,har bir joyda to‘g‘ri idishlar, stakanlar va asboblar o‘rnatiladi: tashqaridan ichkariga qarab ishlatiladi.

Germaniya diplomatik protokolida ovqatlanish tartibi – banketning rasmiy va intizomli tarzda o‘tishini ta’minlaydi. Stol tartibi, ovqat va ichimlikni qabul qilish, tost marosimi, va etik muloqot qoidalari qat’iy amal qilinadi. Bu mehmon va mezbon o‘rtasidagi hurmat va diplomatik etikani aks ettiradi. Germany diplomatik protokolida dasturxondagi idishlar joylashuvi rasmiy banketlar va tadbirlarda qat’iy amal qilinadigan stol etiketi qoidalarini ifodalaydi. Bu tartib mehmonlarni joylashtirish, ovqatlanish va xizmat ko‘rsatish jarayonini silliq va diplomatik hurmatga mos qilish uchun muhimdir.

Sovg’a berish tartibi:

Germaniya diplomatik protokolida sovg‘a berish etiketi – davlat rahbarlari, diplomatlar va rasmiy delegatsiyalar o‘rtasida hurmat va do‘stlikni ifodalash uchun amalga oshiriladigan muhim diplomatik an’anadir. Biroq sovg‘a berish Germaniyada qat’iy protokol va etik qoidalarga asoslanadi.

Diplomatik sovg‘alar quyidagi maqsadlarni ko‘zlaydi: davlatlar o‘rtasidagi do‘stlikni ifodalash va tashrifni esdalik sifatida belgilash.

Ko‘pincha sovg‘alar davlat tashriflari paytida yoki rasmiy uchrashuv yakunida topshiriladi. Masalan, Germaniya prezidenti xorijiy davlat rahbarlariga rasmiy tashrif chog‘ida sovg‘a taqdim etishi mumkin.

Germaniya diplomatik protokolida sovg‘a tanlashda quyidagi jihatlar muhim: sovg‘a ramziy va madaniy ahamiyatga ega bo‘lishi kerak, juda qimmat sovg‘alar odatda berilmaydi,siyosiy yoki diniy jihatdan nozik bo‘lgan buyumlar tanlanmaydi;

Diplomatik protokolda sovg‘a topshirish ham rasmiy tartibga ega.

1. sovg‘a rasmiy uchrashuv yoki muzokara yakunida beriladi;
2. sovg‘a qisqa izoh bilan topshiriladi;
3. sovg‘ani topshirishda samimiy minnatdorchilik bildiriladi;

Germaniyada ko‘plab diplomatik sovg‘alar shaxsiy emas, balki davlat mulki hisoblanadi. Bu degani:davlat rahbariga berilgan sovg‘alar ko‘pincha davlat arxivida yoki muzeylarda saqlanadi va ayrim sovg‘alar rasmiy qarorgohlarda namoyish etilishi mumkin. Xulosa qilib aytganda,Germany diplomatik protokoli xalqaro munosabatlarni samarali va tartibli tashkil etishga xizmat qiluvchi muhim qoidalar tizimidir. Ushbu tizim rasmiy murojaat qilish, salomlashish va qo‘l berish, davlat tashriflarini tashkil etish, delegatsiyalarni joylashtirish, banket va ovqatlanish etiketi, kiyinish talablari, sovg‘a berish, bayroqlarni joylashtirish hamda diplomatik hujjatlarni yuritish kabi ko‘plab yo‘nalishlarni qamrab oladi. Mazkur qoidalar Germaniyaning xalqaro aloqalarda intizom, aniqlik va yuqori darajadagi rasmiylikka katta ahamiyat berishini ko‘rsatadi. Tadqiqot natijalari Germaniya diplomatik protokolining asosini punktuallik, rasmiylik, hurmat va tenglik tamoyillari tashkil etishini ko‘rsatdi. Rasmiy uchrashuvlarga o‘z vaqtida kelish, lavozim va unvonlarni to‘liq qo‘llash, mehmonlarni diplomatik martabasiga qarab joylashtirish va marosimlarni oldindan puxta rejalashtirish xalqaro muloqotning samaradorligini oshiradi. Banketlar, sovg‘a almashish va davlat ramzlaridan foydalanish bilan bog‘liq qoidalar esa davlatlar o‘rtasidagi o‘zaro hurmat va ishonchni mustahkamlaydi.

Germaniya tajribasi shuni ko‘rsatadiki, diplomatik protokol faqat marosimiy normalar majmui emas, balki tashqi siyosatning muhim amaliy vositasidir.

Protokolga qat’iy rioya qilish siyosiy muloqotni yengillashtiradi, tushunmovchiliklarning oldini oladi va xalqaro hamkorlik uchun qulay muhit yaratadi. Ayniqsa, globallashuv sharoitida turli davlatlarning siyosiy va madaniy xususiyatlarini inobatga olgan holda protokol qoidalariga amal qilish tobora dolzarb ahamiyat kasb etmoqda.

Umuman olganda, Germaniyaning diplomatik protokol qoidalari zamonaviy diplomatiyada yuqori tashkilotchilik, mas’uliyat va siyosiy madaniyatning yorqin namunasidir. Ushbu tajriba xalqaro munosabatlar sohasida faoliyat yurituvchi mutaxassislar va talabalarga diplomatik muloqotni samarali tashkil etish bo‘yicha muhim amaliy bilim va ko‘nikmalar beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Federal Foreign Office – Official Website
   https://www.auswaertiges-amt.de
2. German Federal Government – Official Website
   https://www.bundesregierung.de

.